

Хмиз Василь Тадейович

*кандидат сільськогосподарських наук, директор
Приватне підприємство «ЄВРОЗЕМБУД»*

Хмыз Василий Тадеевич

*кандидат сельскохозяйственных наук, директор
Частное предприятие «ЄВРОЗЕМБУД»*

Khmyz Vasyl

*PhD in Agricultural Sciences, Director
YEVIROZEMBUD Private Enterprise
ORCID: 0000-0002-0026-5979*

Скрынковський Руслан Миколайович

*кандидат економічних наук, професор, професор кафедри
Львівський університет бізнесу та права*

Скрынковский Руслан Николаевич

*кандидат экономических наук, профессор, профессор кафедры
Львовский университет бизнеса и права*

Skrynkovskyy Ruslan

*PhD in Economics, Professor, Professor of the Department
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0002-2180-8055*

Процюк Тетяна Богданівна

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач Центру підвищення кваліфікації
працівників державних органів та міжнародного співробітництва
Академія фінансового моніторингу*

Процюк Татьяна Богдановна

*кандидат экономических наук, доцент,
заведующий Центром повышения квалификации
работников государственных органов и международного сотрудничества
Академия финансового мониторинга*

Protsiuk Tetiana

*PhD in Economics, Associate Professor, Head of the
Training Center for Public Authorities and International Cooperation
Academy of Financial Monitoring
ORCID: 0000-0003-2010-2146*

Хмиз Мар'яна Василівна

*доктор філософії в галузі права, викладач кафедри
Львівський університет бізнесу та права*

Хмыз Марьяна Васильевна

*доктор философии в области права, преподаватель кафедры
Львовский университет бизнеса и права*

Khmyz Mariana

*PhD in Law, Lecturer of the Department
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0003-3553-8022*

Гарасим Павло Станіславович

*кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції,
начальник Львівського районного управління поліції № 1
Головне управління Національної поліції у Львівській області*

Гарасим Павел Станіславович

*кандидат юридических наук, доцент, полковник полиции,
начальник Львовского районного управления полиции № 1
Главное управление Национальной полиции во Львовской области*

Narasym Pavlo

*PhD in Law, Associate Professor, Police Colonel,
Head of the Lviv District Police Directorate № 1
General Directorate of National Police in Lviv Region
ORCID: 0000-0002-0336-4710*

Приведа Андрій Володимирович

*начальник відділу
Львівська обласна прокуратура*

Приведа Андрей Владимирович

*начальник отдела
Львовская областная прокуратура*

Pryveda Andriy

*Head of the Department
Lviv Region Prosecutor's Office
ORCID: 0000-0002-5397-5827*

Єсімов Сергій Сергійович

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
Львівський державний університет внутрішніх справ*

Есимов Сергей Сергеевич

*кандидат юридических наук, доцент кафедры
Львовский государственный университет внутренних дел*

Yesimov Serhii

*PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department
Lviv State University of Internal Affairs
ORCID: 0000-0002-9327-0071*

Микитюк Микола Андрійович

*доктор юридичних наук, доцент, полковник, професор кафедри
Інститут Управління державної охорони України
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Микитюк Николай Андреевич

*доктор юридических наук, доцент, полковник, профессор кафедры
Институт Управления государственной охраны Украины
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко*

Mykytiuk Mykola

*D. Sc. (Law), Associate Professor, Colonel, Professor of the Department
Institute of Department of State Guard of Ukraine
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: 0000-0002-1759-7312*

DOI: 10.25313/2520-2308-2021-12-7701

РОЛЬ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАРАНТІЙ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ ТА АВТОРИТЕТУ ПРАВОСУДДЯ

РОЛЬ ПРОКУРАТУРЫ УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ГАРАНТИЙ НЕЗАВИСИМОСТИ СУДЕЙ И АВТОРИТЕТА ПРАВОСУДИЯ

THE ROLE OF THE PROSECUTOR'S OFFICE OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF ENSURING GUARANTEES OF THE INDEPENDENCE OF JUDGES AND THE AUTHORITY OF THE JUDICIARY

Анотація. У статті розкрито роль прокуратури України у процесі і з метою забезпечення гарантій незалежності суддів та авторитету правосуддя. Вивчення законодавчої бази України доводить, що роль прокуратури у процесі забезпечення гарантій незалежності суддів та авторитету правосуддя регламентується положеннями Конституції України, Закону України «Про прокуратуру», Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, Кримінального процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України, а також іншими нормативно-правовими документами. З'ясовано, що суддя, виконуючи професійну діяльність у напрямку здійснення правосуддя, є незалежним від різностороннього впливу, тиску чи втручання, які носять незаконний характер. Законодавством України визначено, що принцип незалежності судді вказує на те, що суддя не несе обов'язку давати пояснення стосовно сутності та змісту справ, що перебувають у провадженні, за винятком випадків, що установлені законом. Поважати незалежність суддів та в жодному разі не посягати на неї повинні органи державної влади, органи місцевого самоврядування, посадові і службові особи цих органів, фізичні та юридичні особи та об'єднання таких осіб. Визначено, що одним із принципів, на засадах якого базується професійна діяльність органів прокуратури, виступає принцип поваги до незалежності суддів. Доведено, що Вища рада правосуддя завжди дотримується позиції щодо беззаперечного забезпечення незалежності суддів і встановлення такого напрямку пріоритетним видом діяльності правоохоронних органів, зокрема – органів прокуратури. Швидке і якісне розслідування злочинів, що пов'язані із професійною діяльністю суддів, сприятиме, перш за все, дотриманню конституційного права стосовно принципу доступності до правосуддя. Зазначено, що перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є дослідження правових засад дотримання принципу верховенства права та законності органами судової влади у контексті виконання професійної діяльності.

Ключові слова: прокуратура, правосуддя, суддя, органи судової влади, незалежність суддів, авторитет правосуддя.

Аннотация. В статье раскрыта роль прокуратуры Украины в процессе и в целях обеспечения гарантий независимости судей и авторитета правосудия. Изучение законодательной базы Украины доказывает, что роль прокуратуры в процессе обеспечения гарантий независимости судей и авторитета правосудия регламентируется положениями Конституции Украины, Закона Украины «О прокуратуре», Закона Украины «О судоустройстве и статусе судей», Кодекса профессиональной этики и поведения прокуроров, Уголовного процессуального кодекса Украины, Уголовного кодекса Украины, а также другими нормативно-правовыми документами. Выяснено, что судья, выполняя профессиональную деятельность в направлении осуществления правосудия, независим от разностороннего влияния, давления или вмешательства, которые носят незаконный характер. Законодательством Украины определено, что принцип независимости судьи указывает на то, что судья не несет обязанности давать объяснения относительно сущности и содержания, находящихся в производстве дел, за исключением случаев, установленных законом. Уважать независимость судей и ни в коем случае не посягать на нее должны органы государственной власти, органы местного самоуправления, должностные и служебные лица этих органов, физические и юридические лица и объединение таких лиц. Определено, что одним из принципов, на основе которого базируется профессиональная деятельность органов прокуратуры, выступает принцип уважения независимости судей. Доказано, что Высший совет правосудия всегда придерживается позиции безоговорочного обеспечения независимости судей и установления такого направления приоритетным видом деятельности правоохранительных органов, в частности – органов прокуратуры. Быстрое и качественное расследование преступлений, связанных с профессиональной

деятельностью судей, бюджет способствовать, прежде всего, соблюдению конституционного права относительно принципу доступности к правосудию. Отмечено, что перспективами дальнейших исследований в этом направлении является исследование правовых основ соблюдения принципа верховенства права и законности органами судебной власти в контексте выполнения профессиональной деятельности.

Ключевые слова: прокуратура, правосудие, судья, органы судебной власти, независимость судей, авторитет правосудия.

Summary. The article reveals the role of the prosecutor's office of Ukraine in the process and in order to ensure guarantees of the independence of judges and the authority of the judiciary. A study of the legislative framework of Ukraine proves that the role of the prosecutor's office in the process of ensuring guarantees of the independence of judges and the authority of justice is regulated by the provisions of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine «On the Prosecutor's Office», the Law of Ukraine «On the Judicial System and the Status of Judges», the Code of Professional Ethics and Conduct of Prosecutors, the Criminal Procedure Code Of Ukraine, the Criminal Code of Ukraine, as well as other regulatory documents. It was found that the judge, performing professional activities in the direction of the administration of justice, is independent of the various influences, pressure or interference, which are illegal. The legislation of Ukraine determines that the principle of the independence of the judge indicates that the judge is not obliged to provide explanations regarding the nature and content of the cases being pending, with the exception of cases established by law. State authorities, local self-government bodies, officials and officials of these bodies, individuals and legal entities and associations of such persons should respect the independence of judges and in no case should encroach on it. It was determined that one of the principles on the basis of which the professional activities of the prosecution authorities are based is the principle of respect for the independence of judges. It has been proved that the High Council of Justice always adheres to the position of unconditionally ensuring the independence of judges and establishing this direction as a priority type of activity for law enforcement agencies, in particular, for the prosecutor's office. Fast and quality investigation of crimes related to the professional activities of judges will, first of all, contribute to the observance of constitutional law regarding the principle of access to justice.. It is noted that the prospects for further research in this direction are the study of the legal basis for the observance of the principle of the rule of law and legality by the judiciary in the context of performing professional activities.

Key words: prosecutor's office, justice, judge, judiciary, independence of judges, authority of justice.

Постановка проблеми. Основні аспекти організації і професійної діяльності органів прокуратури регламентуються положення чинного законодавства України. Згідно таких положень визначається роль прокуратури у системі органів державної влади в Україні, а також правові засади професійної діяльності органів прокуратури, взаємовідносини із іншими органами державної влади, а також ключові вимоги, які висуваються до осіб, що здійснюють професійну діяльність в органах прокуратури. З огляду на те, слід зауважити, що правові особливості організації і професійної діяльності органів прокуратури є законодавчо установленим базисом професійної діяльності органів прокуратури, згідно якого прокурори повинні слідувати у ході виконання покладених на них посадових обов'язків.

Положеннями чинного законодавства України визначено, що однією із основних функцій органів прокуратури є забезпечення гарантій незалежності суддів і авторитету правосуддя. Так, правові засади забезпечення поваги до незалежності суддів виступають однією із головних засад організації та професійної діяльності органів прокуратури (відповідно до положень Закону України «Про прокуратуру» [1] та Кодексу професійної етики

та поведінки прокурорів [2]). Все це обумовило актуальність теми дослідження, його доцільність і важливість проведення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення незалежності суддів і авторитету правосуддя лежить в основі досліджень багатьох науковців і практиків. Зокрема, ґрунтовні дослідження у цьому напрямку здійснили П. Горінов [3], Є. Полянський [4], І. Русанова [5] та інші.

Так, П. Горінов [3] дотримується думки, що незалежність судді повинна виходити, насамперед, із сприйняття судді як носія судової влади, який перед суспільством та державою є справедливим представником здійснення неупередженого та законного правосуддя, дотримуючись при цьому розумних термінів розгляду судових справ та ухвалення за ними судових рішень.

Водночас Є. Полянський [4] наголошує на тому, що гарантіями незалежності судді повинні бути, насамперед, такі внутрішні гарантії, як: а) свідомість кожного судді розуміти покладений на нього державою професійний обов'язок здійснювати правосуддя; б) особиста відповідальність кожного судді за доручену йому справу.

Своєю чергою, зовнішніми гарантіями незалежності судді мають виступати: а) повага зі сторони громадянського суспільства і представників громадянського суспільства зокрема; б) заходи, які проводить держава з ціллю забезпечення належних умов для досягнення незалежності суддів тощо [4].

В контексті цього, І. Русанова [5] зауважує, що взаємовідносини між органами прокуратури та суду є урегульовані нормами права і правилами професійної етики. Ці взаємовідносини виникають у ході спільної взаємодії та висвітлюються у поведінці уповноважених на те суб'єктів, як представників цих органів. Основна ціль таких взаємовідносин направлена на ефективне виконання мети і завдань цих органів. Науковець стверджує, що працівники прокуратури в жодному разі не повинні, вчинюючи неправомірні дії, впливати на процес та результати здійснення правосуддя, спілкуючись при цьому із представниками органів судової влади, в тому числі із суддями, поза межами офіційної процедури таких взаємовідносин.

Водночас, виходячи із аналізу наукових праць [3–5], з'ясовано, що місце і роль прокуратури України у процесі забезпечення дотримання принципу незалежності суддів і авторитету правосуддя є не до кінця розкритою та потребує проведення більш ґрунтовніших досліджень.

Мета статті. Метою статті є дослідити роль прокуратури у процесі і з метою забезпечення гарантій незалежності суддів та авторитету правосуддя в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті розкриття мети дослідження варто, перш за все, розглянути правові засади забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя в Україні.

З огляду на те необхідно зазначити, що згідно статті 126 Конституції України [6] незалежність судді гарантується йому Конституцією, а також законами України.

Відповідно до статті 48 «Незалежність судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [7], суддя, виконуючи професійну діяльність у напрямку здійснення правосуддя, є незалежним від різностороннього впливу, тиску чи втручання, які носять незаконний характер. Здійснюючи правосуддя, суддя керується положеннями Конституції України, а також іншими законами. Згідно законодавства суддя зобов'язаний здійснювати правосуддя, керуючись при цьому принципом верховенства права. Нікому не дозволено втручатись у професійну діяльність судді, зокрема ту,

що стосується здійснення правосуддя. Наслідком такого втручання може стати притягнення правопорушників до юридичної відповідальності.

Принцип незалежності судді вказує на те, що суддя не несе обов'язку давати пояснення стосовно сутності та змісту справ, що перебувають у провадженні ним, за винятком випадків, що установлені законом. Водночас обов'язком судді виступає звернення до Вищої ради правосуддя і до Генерального прокурора із повідомленням щодо випадків втручання у його діяльність як судді стосовно сфери здійснення ним правосуддя [7].

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» [7] встановлено, що незалежність судді забезпечена:

- спеціально встановленим порядком призначення судді на посаду, порядком притягнення судді до відповідальності, порядком звільнення судді із посади і порядком припинення суддею виконання покладених на нього повноважень, передбачених посадою судді;
- імунітетом і недоторканністю судді;
- незмінюваністю судді;
- особливим порядком здійснення правосуддя, який встановлений процесуальним законом;
- таємницею прийняття судового рішення за результатами розгляду судової справи;
- заборобою втручатись у процес здійснення правосуддя;
- відповідальністю за прояв неповаги до судді або до суду;
- спеціальним порядком фінансування і організаційного забезпечення професійної діяльності суддів, що встановлена законом, а також діяльності судів, що також встановлена законом;
- належним рівнем матеріального і соціального забезпечення судді;
- особливостями функціонування органів суддівського врядування і самоврядування;
- спеціально визначеними на законодавчому рівні засобами забезпечення особистої безпеки суддям, членам їх сімей, їх майну (тут треба відзначити і застосування інших засобів правового захисту);
- правом кожного судді на відставку [7].

У законодавстві України також зазначено, що поважати незалежність суддів та в жодному разі не посягати на неї повинні органи державної влади, органи місцевого самоврядування, посадові і службові особи цих органів, фізичні та юридичні особи та об'єднання таких осіб.

Що стосується ролі прокуратури у забезпеченні гарантій незалежності суддів, то згідно статті 3 «Засади діяльності прокуратури» Закону України

«Про прокуратуру» [1] професійна діяльність прокуратури має бути побудована на засадах забезпечення поваги до незалежності суддів. Так, законом передбачено, що забороняється публічно висловлювати сумніви стосовно правосудності ухвалених судових рішень поза рамками процедури оскарження таких рішень у порядку, установленому положеннями процесуального законодавства.

Прокурора притягається до дисциплінарної відповідальності за втручання або здійснення будь-якого іншого впливу у службову діяльність суддів, зокрема у вигляді здійснення публічних висловлювань відносно рішень, ухвалених суддями, їх дій або бездіяльності, при чому якщо на те відсутні ознаки адміністративних або кримінальних правопорушень (відповідно до статті 43 «Підстави для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності» Закону України «Про прокуратуру» [1]).

У Плані дій Ради Європи щодо посилення незалежності та неупередженості судової влади [8] зазначено, що повноваженнями прокуратури має бути передбачено чітке визначення правових засад забезпечення захисту суддів, гарантування їх незалежності від певного тиску. Також у цьому документі вказано, що необхідно із настанням проявів тиску або ж з метою недопущення таких проявів вжити необхідних заходів. Це, своєю чергою, дозволить підвищити рівень відкритості та прозорості діяльності суддів і судової системи загалом.

Розглядаючи практичний досвід забезпечення гарантій незалежності суддів та авторитету правосуддя, доцільно зауважити, що в період 2020 року про втручання у професійну діяльність до Вищої ради правосуддя звернулося 341 суддя. Внаслідок таких втручань у професійну діяльність суддів, пов'язану насамперед із здійсненням правосуддя, відбувалось порушення гарантій незалежності суддів та підривання авторитету правосуддя в Україні. Проте, порівнюючи дані звернень за 2020 рік у порівнянні із 2019 роком, таких звернень було на 24% менше [9].

Найчастіше судді звертались до Вищої ради правосуддя щодо порушення гарантій їх незалежності з таких підстав, як [9]:

- 1) підстави психологічного тиску на суддів, які ґрунтуються на надсиланні суддям погроз, звернень, скарг, поширення неправдивої інформації;
- 2) підстави відкриття кримінальних проваджень, притягнення до адміністративної відповідальності, здійснення слідчих дій;
- 3) підстави блокування роботи суду внаслідок вчинення несанкціонованих протестів, завдання

перешкод суддям у доступі до робочих місць, пошкодження майна суду;

- 4) підстави фізичного тиску як на суддів, так і на їх родичів, пошкодження майна суддів тощо.

Щодо різновиду суб'єктів, що беруть безпосередню участь у втручанні у професійну діяльність суддів, тим самим порушують гарантії незалежності суддів, то ними є [8; 9]: а) громадяни та об'єднання громадян; б) ЗМІ; в) правоохоронні органи; г) адвокати і представники; д) народні депутати України, представники органів державної влади і органів місцевого самоврядування, працівники суду та судді безпосередньо.

При чому за 2020 рік найбільшу кількість посягань на незалежність суддів та авторитетність суду здійснили все-таки громадяни і об'єднання громадян, а також ЗМІ [9].

У щорічній доповіді «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні» [9] зазначено, що Вищою радою правосуддя особливу увагу звернено на забезпечення гарантій незалежності суддів і авторитету правосуддя органами прокуратури і Національної поліції.

Відповідно до статті 73 «Заходи щодо забезпечення незалежності суддів та авторитетності правосуддя» Закону України «Про Вищу раду правосуддя» [10] Вищою радою правосуддя проводиться перевірка повідомлень, які здійснили судді, щодо випадків втручання у їх професійну діяльність, пов'язану насамперед із здійсненням правосуддя. Провівши перевірку, Вища рада правосуддя оприлюднює результати та ухвалює за ними певні рішення.

Вищою радою правосуддя з ціллю забезпечення гарантій незалежності суддів і авторитетності правосуддя робиться відповідне звернення до органів прокуратури і до органів правопорядку стосовно надання інформації про розкриття і розслідування:

- 1) злочинів, що були вчинені відносно суддів, членів їхніх сімей чи судів, а також працівників апаратів судів;
- 2) злочинів відносно правосуддя, які вчинялись як суддями, так і працівниками апарату суддів.

У такому випадку першочергово реагувати на звернення Вищої ради правосуддя зобов'язані органи прокуратури і Національна поліція.

Так, в період 2020 року Вищою радою правосуддя в результаті розгляду повідомлень суддів стосовно втручання у їхню діяльність, пов'язаної із здійсненням правосуддя, було ухвалено 53 рішення. У відповідності до цих рішень звернення відбулись до Офісу Генерального прокурора України та органів Національної поліції. У зверненнях

Вищою радою правосуддя вимагалось від цих органів надати інформацію про особливості розкриття і розслідування злочинів, що вчинялись відносно суддів, членів їхніх сімей, суду чи злочинів відносно правосуддя [9; 10].

Практика, підкріплена законодавством, показує, що забезпечення суддівської незалежності виступає одним із головних обов'язків правоохоронних органів, а також займає визначальне місце у системі пріоритетних напрямків діяльності цих органів.

Опираючись на такі засади, спеціально визначений правовий статус суддів, а також характер та значення здійснюваних ними повноважень, виступають важливими та водночас швидкими і ефективними інструментами розслідування кримінальних проваджень відносно суддів.

Варто зауважити, що статтею 2 «Завдання кримінального провадження» Кримінального процесуального кодексу України [11] зазначено, що кримінальним провадженням передбачено:

- а) захист особи, суспільства чи держави загалом від різних кримінальних правопорушень;
- б) охорону прав, свобод і законних інтересів усіх учасників кримінального провадження;
- в) забезпечення швидкого, неупередженого та повного розслідування, а також судового розгляду справ відносно таких правопорушень з ціллю того, щоб кожний правопорушник, який вчинив кримінальне правопорушення, був притягнений до відповідальності за належного ступеня визначення його вини.

Своєю чергою, невинний не має бути обвинуваченим чи засудженим, а також жодна особа не може бути піддана безпідставному процесуальному примусу.

Варто відзначити інформацію про те, що в період 2020 року Офіс Генерального прокурора зареєстрував [9]:

- 1) 234 кримінальні правопорушення, зокрема 111 таких правопорушень були закриті та 1 направлено у суд (такі правопорушення щодо порушення гарантій та незалежності суддів і авторитету правосуддя класифікувались як правопорушення щодо втручання у діяльність судових органів; реєстрація таких правопорушень відбувалась у відповідності до положень статті 376 «Втручання в діяльність судових органів» Кримінального кодексу України [12]);
- 2) 43 кримінальні правопорушення, за яким провадження було закрито лише по 13 кримінальних правопорушеннях (такі правопорушення щодо порушення гарантій та незалежності суддів

і авторитету правосуддя класифікувались як правопорушення щодо незаконного втручання у роботу автоматизованої системи документального обігу суду; реєстрація таких правопорушень відбувалась у відповідності до положень статті 376-1 «Незаконне втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя» Кримінального кодексу України [12]);

- 3) 23 кримінальні правопорушення, за яким провадження було закрито лише по 5 кримінальних правопорушеннях, а опубліковано було 18 проваджень (такі правопорушення щодо порушення гарантій та незалежності суддів і авторитету правосуддя класифікувались як правопорушення щодо погрози чи насильства стосовно судді, народного засідателя або присяжного);
- 4) 2 кримінальні правопорушення (такі правопорушення щодо порушення гарантій та незалежності суддів і авторитету правосуддя класифікувались як правопорушення щодо умисного знищення чи пошкодження майна судді, народного засідателя або присяжного; реєстрація таких правопорушень відбувалась у відповідності до положень статті 378 «Умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного» Кримінального кодексу України [12]);
- 5) 1 кримінальне правопорушення (таке правопорушення щодо порушення гарантій та незалежності суддів і авторитету правосуддя класифікувалось як правопорушення щодо посягання на життя народного засідателя або присяжного, у зв'язку із діяльністю, що взаємопов'язана зі здійсненням правосуддя; реєстрація такого правопорушення відбувалась у відповідності до положень статті 379 «Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя» Кримінального кодексу України [12]) [9].

Не враховуючи багаточисельні заяви суддів про те, що у їх професійну діяльність, пов'язану із здійсненням правосуддя втручаються, кількість проваджень, що були направлені до суду із обвинувальним актом, була не значною. Це, своєю чергою, свідчило про доволі низький рівень ефективності діяльності правоохоронних органів у такому напрямку.

Офісом Генерального прокурора, своєю чергою, було встановлено, що проблеми, які найчастіше виникають у процесі здійснення професійної діяльності прокурорами в контексті процесуального управління досудовим розслідуванням і підтриманням публічного обвинувачення.

Варто зауважити, що Вища рада правосуддя завжди дотримується позиції щодо беззаперечного забезпечення незалежності суддів і встановлення такого напрямку пріоритетним видом діяльності правоохоронних органів, зокрема органів прокуратури. Так, швидке розслідування злочинів, що пов'язані із професійною діяльністю суддів, сприятиме, перш за все, дотриманню конституційного права на доступність до правосуддя. Однак, тут доцільно зауважити, що доступність правосуддя, яке гарантується кожному, дає можливість кожному одержати право на справедливий розгляд і вирішення справ неупередженим та незалежним судом.

Повноваження органів прокуратури у контексті забезпечення гарантій незалежності суддів та авторитету правосуддя, окрім зазначених вище законодавчих документів, регламентуються положеннями Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів [2].

Так, відповідно до статті 4 «Основні принципи професійної етики та поведінки прокурорів» Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів [2], одним із принципів, на засадах якого базується професійна діяльність органів прокуратури виступає принцип поваги до незалежності суддів.

Статтею 17 «Повага до незалежності суддів» Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів [2] зазначено, що прокурор зобов'язаний поважати незалежність суддів. Цим зобов'язанням передбачено заборону на публічне висловлювання сумнівів стосовно правосудності судових рішень поза рамками процедури оскарження таких рішень у порядку, що передбачений процесуальним законом. Відповідно до статті 26 «Взаємовідносини з органами судової влади» [2] для забезпечення справедливого і об'єктивного правосуддя прокурором у взаємовідносинах із суддями, а також присяжними, потрібно додержуватись взаємоповаги, і при тому, усвідомлювати важливість спільних завдань стосовно дотримання принципу верховенства права і принципу законності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. За результатами опрацювання наукових праць та джерел [1–14] розкрито питання стосовно ролі прокуратури України у контексті забезпечення гарантій незалежності суддів та авторитету правосуддя, і на основі цього встановлено, що роль прокуратури України у процесі і з метою забезпечення гарантій незалежності суддів та авторитету правосуддя регламентується положення-

ми Конституції України, Закону України «Про прокуратуру», Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, Кримінального процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України, а також іншими нормативно-правовими документами.

З'ясовано, що суддя, виконуючи професійну діяльність у напрямку здійснення правосуддя, є незалежним від різностороннього впливу, тиску чи втручання, які носять незаконний характер. Принцип незалежності судді вказує на те, що суддя не несе обов'язку давати пояснення стосовно сутності та змісту справ, що перебувають у провадженні, за винятком випадків, що установлені законом. Водночас обов'язком судді виступає звернення до Вищої ради правосуддя і до Генерального прокурора із повідомленням щодо випадків втручання у його діяльність як судді стосовно сфери здійснення ним правосуддя.

У законодавстві України також зазначено, що поважати незалежність суддів та в жодному разі не посягати на неї повинні органи державної влади, органи місцевого самоврядування, посадові і службові особи цих органів, фізичні та юридичні особи та об'єднання таких осіб. Одним із принципів, на засадах якого базується професійна діяльність органів прокуратури виступає принцип поваги до незалежності суддів.

Прокурора притягається до дисциплінарної відповідальності за втручання або здійснення будь-якого іншого впливу у службову діяльність суддів, зокрема у вигляді здійснення публічних висловлювань відносно рішень, ухвалених суддями, їх дій або бездіяльності, при чому якщо на те відсутні ознаки адміністративних або кримінальних правопорушень. Варто зауважити, що Вища рада правосуддя завжди дотримується позиції щодо беззаперечного забезпечення незалежності суддів і встановлення такого напрямку пріоритетним видом діяльності правоохоронних органів, зокрема — органів прокуратури. Так, швидке і якісне розслідування злочинів, що пов'язані із професійною діяльністю суддів, сприятиме, перш за все, дотриманню конституційного права стосовно принципу доступності до правосуддя.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є дослідження правових засад дотримання принципу верховенства права та законності органами судової влади у контексті виконання професійної діяльності.

Література

1. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
2. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: Затверджено Всеукраїнською конференцією прокурорів 27.04.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
3. Горінов П. В. Незалежність судді у сучасному праворозумінні // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2018. № 3(48). С. 69–75. doi: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.48.13183>
4. Полянський Ю. Є. Незалежність судді — правова і соціальна цінність // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2011. Т. 10. С. 80–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2011_10_9 (дата звертання: 01.09.2021 р.).
5. Русанова І. О. Повага до незалежності суддів як одна із засад діяльності прокуратури України // Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 18–19 жовтня 2018 р.). Чернівці, 2018. С. 273–275. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/15642> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
6. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
8. План дій Ради Європи щодо посилення незалежності та неупередженості судової влади. CM(2016)36 final / Рада Європи, квітень 2016 р. URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/plan-dijzmicnennanezaleznosti-su-9fc2c6af1d.pdf> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
9. По стан забезпечення незалежності суддів в Україні — Щорічна доповідь за 2020 рік: Затверджено рішенням Вищої ради правосуддя від 05.08.2021 р. № 1797/0/15-21. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/shchorichna_dopovid_za_2020_rik_0.pdf (дата звертання: 01.09.2021 р.).
10. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
11. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
12. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звертання: 01.09.2021 р.).
13. Сопільник Л. І., Скриньковський Р. М., Войтенко А. Б. Деякі аспекти покращення роботи прокурора та підвищення довіри суспільства до органів прокуратури України // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2021. № 6(40). С. 54–63. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-6-7250>
14. Войтенко А. Б., Скриньковський Р. М. Міжнародні (європейські) стандарти оцінювання роботи прокурорів // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2021. № 6(106), 2 т. С. 39–47. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-6-7225>

References

1. Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 r. № 1697-VII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
2. Kodeks profesiinoi etyky ta povedinky prokuroriv: Zatverdzheno Vseukrainskoiu konferentsiieiu prokuroriv 27.04.2017 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
3. Horinov P. V. Nezalezhnist suddi u suchasnomu pravorozuminni // Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii: Yurydychnyi visnyk «Povitriane i kosmichne pravo». 2018. № 3(48). S. 69–75. doi: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.48.13183>
4. Polianskyi Yu. Ye. Nezalezhnist suddi — pravova i sotsialna tsinnist // Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu «Odeska yurydychna akademiia». 2011. T. 10. S. 80–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2011_10_9 (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
5. Rusanova I. O. Povaha do nezalezhnosti suddiv yak odna iz zasad diialnosti prokuratury Ukrainy // Suchasni vyklyky ta aktualni problemy sudovoi reformy v Ukraini: Materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Chernivtsi, 18–19 zhovtnia 2018 r.). Chernivtsi, 2018. S. 273–275. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/15642> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).

6. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254к/96-ВР (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
7. Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 r. № 1402-VIII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
8. Plan dii Rady Yevropy shchodo posylennia nezalezhnosti ta neuperedzhenosti sudovoi vlady. CM(2016)36 final / Rada Yevropy, kviten 2016 r. URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/plan-dijzmicnennanezalezhnosti-su-9fc2c6af1d.pdf> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
9. Po stan zabezpechennia nezalezhnosti suddiv v Ukraini — Shchorichna dopovid za 2020 rik: Zatverdzheno rishenniam Vyshchoi rady pravosuddia vid 05.08.2021 r. № 1797/0/15-21. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/shchorichna_dopovid_za_2020_rik_0.pdf (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
10. Pro Vyshchu radu pravosuddia: Zakon Ukrainy vid 21.12.2016 № 1798-VIII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
11. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 r. № 4651-VI (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
12. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 r. № 2341-III (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (data zvertannia: 01.09.2021 r.).
13. Sopilnyk L. I., Skrynkovskyy R. M., Voitenko A. B. Deiaki aspekty pokrashchennia roboty prokurora ta pidvyshchennia doviry suspilstva do orhaniv prokuratury Ukrainy // Mizhнародnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky». 2021. № 6(40). S. 54–63. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-6-7250>
14. Voitenko A. B., Skrynkovskyy R. M. Mizhнародni (ievropeiski) standarty otsiniuvannia roboty prokuroriv // Mizhнародnyi naukovyi zhurnal «Internauka». 2021. № 6(106), 2 t. S. 39–47. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-6-7225>